

OPINIE

Tegenstelling

Energie Nederland, jaargang 10, nr. 16 • dinsdag 18 december 2007

Jamboree

De IEA World Energy Outlook 2007 moet een enorme opsteker zijn geweest voor de deelnemers aan de klimaatjamboree op het Indonesische Bali. De samenvattende presentatie van de studie van vertegenwoordigers van deze internationale organisatie maakte klip en klaar dat een klimaatakkoord zonder de Verenigde Staten, China en India geen knip voor de neus waard is.

In 2007 streeft China de VS voorbij als grootste absolute CO₂-uitstoter en in 2015 zal India al naar de derde plaats zijn gestegen. De twee landen zijn de komende jaren verantwoordelijk voor een verwachte 60 procent van de stijging van de CO₂-uitstoot. Met het lijvige IEA-werk in de hand wordt de

menteren deze landen, de IEA-lidstaten hebben in het verleden het meest bijgedragen aan de opgebouwde CO₂-uitstoot en moeten dit nu omzetten in een meer dan proportionele bijdrage aan de vermindering van de uitstoot. Zij moeten klimaatruimte maken voor de groei van beide landen. Veel IEA-lidstaten onderkennen hun historische bijdrage aan het probleem, getuige hun inspanningen onder de Kyoto-overeenkomst, maar zij beseffen tegelijkertijd dat de enorme CO₂-uitstoot die met huidige ongebreidelde groei van het fossiele energiegebruik in China en India samenhangt, nauwelijks op te vangen valt met radicale eigen beleidswijzigingen. Zij vragen zich hardop af of gezien de klimaatproblematiek, China en India het recht kunnen claimen op vervuilende economische groei in de omvang die het IEA heeft voorgekend. Immers, het klimaat kan niet compenseren voor het verleden.

Onderhandelingen

De EU is afgereisd naar Bali met de voornemens van het realiseren van de 'low carbon economy' als een moreel lichtbaken voor landen die nog aarzelen over de maatregelen. Vertegenwoordigers van de EU en de lidstaten zullen deze dagen echter tot het besef komen dat, hoe prijzenswaardig de Europese voornemens ook zijn (en over de

uitvoering hebben we het niet), het klimaat niet in handen is van Europa maar van de top drie in deze. Indien India, China en de VS een raamwerk weten te construeren om de uitstoot terug te dringen, dan zal deze aanpak al gauw de wereldstandaard kunnen worden. Het initiatief van de Amerikanen om de grootste uitstoters uit te nodigen voor een nieuwe top in de VS, doet denken aan de wijze waarop in de jaren '50, '60 en '70 van de vorige eeuw de belangrijkste handelsbarrières zijn geslecht. In plaats van te onderhandelen in ingewikkelde conferenties, zoals op Bali, met alle landen aan tafel, werd onder de hoede van de General Agreement on Tariffs and Trade (GATT), de voorloper van de World Trade Organisation (WTO), onderhandeld door de landen die samen 80 procent van de handel in een bepaald product(groep) vertegenwoordigden. Veelal waren dat de VS en Europa en in de jaren '70 ook een land als Japan. Als deze landen tot een akkoord kwamen, werd dit akkoord geldig voor de hele groep van aangesloten landen. Deze werkwijze bleek heel efficiënt, getuige de aanzienlijke verlagingen van de handelstarieven in die zogenoemde 'rondes'. Deze aanpak kan ook doelmatig zijn voor de klimaatonderhandelingen, als de drie of misschien vijf grootste uitstoters rond de tafel gaan zitten. In het laatste geval moet de EU zich melden als collectief om een plaats aan de onderhandelingstafel te verkrijgen en op deze wijze invloed uit te kunnen oefenen op het uiteindelijke raamwerk. Maar dan moeten de deelnemers wel de politieke wil hebben om de noodzakelijke maatregelen te nemen en bereid zijn een redelijk gelijk klimaat-speelveld te creëren. Helaas lijkt

dat nog niet in het verschiep te liggen en blijven de tegenstellingen groot.

Tijds-klem

De goede lezer van het IEA-rapport realiseert zich bovendien dat naast de verontrustende klimaatcijfers er ook zorgen bestaan over de beschikbaarheid van fossiele brandstoffen. De capaciteit van het aanbod blijft achter bij de vraag en kan, volgens het IEA, leiden tot een capaciteitscrisis in het komende decennium. De druk op landen om te investeren in hun energievoorziening is groot. De ontwikkeling van alternatieve energiebronnen kan soelaas bieden, maar er bestaan grote twijfels of deze nog op tijd komen voor de mogelijke crisis. Het recht op ontwikkeling van India en China kan ook onder druk komen door deze crisis, indien de beschikbaarheid en betaalbaarheid van fossiele brandstoffen een rem kan worden op hun ontwikkeling. Politiek gezien worden ze zo naar de klimaatuitgang gedreven, ook omdat deelname aan een akkoord de toegang tot laatste generatie energie-efficiënte technologieën en nieuwe energiebronnen kan betekenen. Er bestaan immers nog steeds problemen over het respecteren van intellectueel eigendom. De klimaatjamboree op Bali is slechts een opningszet in deze geopolitieke strijd om klimaat en energie. Met recht kan gezegd worden dat het IEA-rapport dit jaar veel dimensies heeft. ■

Coby van der Linde is hoofd van het Clingendael International Energy Programme, hoogleraar Geopolitiek en Energiemanagement aan de Rijksuniversiteit Groningen en lid van de Algemene Energieraad.

Door
Coby van der
Linde

druk op China en India om in het post-Kyotoproces vol mee te doen steeds groter, omdat de wereld zelfs in een alternatief beleidsscenario waar klimaatbeleid een belangrijkere rol speelt nog boven de klimaatstabilisatienorm uitkomt.

Klimaatruimte

Daar het klimaat niet reageert op per capita uitstoot, waar China en India nog wel laag op scoren, maar wel op de absolute uitstoot, geeft de WEO 2007, waaraan zowel India als China loyaal hebben meegewerkt, steun aan de eerdere oproep van de VS om hun deelname als voorwaarde te stellen. Inmiddels komen er weinig verrassende berichten uit Bali dat China en India hun recht op economische ontwikkeling niet willen opgeven. Immers, zo argu-